

Theokritos ze Syrakús: Idyly

Písně pastvin a lesů, Praha: Svoboda 1977 (AK), přeložili Rudolf Kuthan a Václav Dědina

2. Kouzelnice

„Svého milence, který mě trápí, připoutám kouzly.
Už tomu dvanáct dní, co bídák nepřišel ke mně,
ani mi na dveře netlouk', ničema, ani se neptá,
jsem-li živá či mrtvá. ...
Ať už s ním lehává na lůžku žena, nebo snad mladík,
ať k nim ochladne tak, jak rychle ochladl Théseus
ke krásnovlasé Ariadně na Naxu tenkrát! ...
... zahlédnu Eudamippa a s ním šel náhodou Delfis ...
právě se vraceli po skvělých výkonech z gymnasia.
Jak jsem ho zhlédla, jak jsem se popletla, jaký to pocit
nešťastným srdcem mi projel! Má tvářička zbledla, a průvod
pak mi už nebyl ničím; a jak jsem se dostala domů,
sama už nevím. Jak v těžké horečce, slabá až běda,
po deset nocí a po deset dní jsem nesešla z lože. ...
Já důvěřivá jak dítě
chopím se jeho ruky a klesám na měkké lůžko.
Brzy nám tělo jen hořelo na těle, sálaly tváře
jako dřív nikdy a my si šeptali, šeptali sladce.
Stalo se vůbec všechno a oba jsme došli svých přání. ...
Dříve přicházel ke mně i třikrát a čtyřikrát za den,
s olejem lahvičku dórskou si častokrát nechával u mne:
nyní už po celých dvanáct dní mi nepřešel přes práh:
nejspíš s nějakou jinou se laská, o mne už nedbá.
Nyní ho připoutám těmito kouzly; jestli i potom
bude mě soužit, bůh svědkem, že zabuší na bránu smrti.“

5. Pěvecký závod pastýřů

Komátás: Naspěch nemám, jen vztek mám na tebe, kde jsi vzal drzost
hledět mi do tváře jakoby nic. Já sám jsem tě učil,
když jsi byl mrňavý kluk. Čiň dobře – sklidiš jen nevděk!
Lakón: Co jsem tak hezkého, prosím, já od tebe poznal či slyšel?
Kdy to bylo, to nevím – ty závistný, protivný skrčku.
Komátás: Když jsem ti proháněl zadek; tys ječel, tuhle mé kozy
mečely přitom až hrůza a kozel se činil až radost.
Lakón: Nelež hlouběji v hrobě, ty hrbáči, nežli ses dostal
do mne!

...

L: Na dvacet skoro košů sám Lakón naplní sýrem,
potom v kvetoucím luhu se tiskne k něžnému chlapci. ...
Mně zas den ze dne nadbíhá Kratidás. Jak mě vždy zmate
jeho hladounká tvář a lesklá vlající kadeř!
K: Já své dívce přinesu dárek, holoubka z lesa,
jen co ho polapím tam v tom jalovčí: hnízdí tam v houští.
Alkippu nemám už rád; když onehdy dal jsem jí dárkem
holoubka, ani mě za uši nevzala, nepolíbila.

L: Zato mám já rád Eumeda vášnivě; když jsem ho vyzval,
aby si vzal mou šalmaj, jak prudce a krásně mě zlíbal!

14. Zamilovaná Kyniska

Já – inu znáš mě přec, Theyónichu – dal jsem jí pěstí
přes tvář a ještě pak jednu. Jen šaty si zvedla a rychle
odtud. Já za ní: „Ty bídnicke jedna, nejsem ti hezký?
Jiný, dražší ti přirostl k srdci? K jinému táhni,
jen se s ním pomazli, děvko, když pro něj cedíš ty slzy!“

15. Syrakúsanky na slavnosti Adónidově (rozhovor dvou žen)

P: To ten můj ztřeštěnec proved' mně naschvál? Na konci světa
najal díru, ne byt, jen proto, aby z nás každá
bydlela jinde. Je pořád ten starý, vtělený zloduch.

G: Takhle mi o svém muži už nikdy nemluv, má drahá,
když je maličký tady! A jak si tě prohlíží, vidíš?
Neboj se, Zópyriónku, mé zlato! Nemyslí tátu.

P: Dobré nebe, to dítě to chápe!

G: Táta je hodný.

P: Tak se ti onehdy táta – nu, u nás je „onehdy“ všechno –
vypravil pro trochu sody a líčidla, do krámu někam:
se solí přišel domů. Je stejně dlouhý i hloupý.

G: Docela stejně s mým Diokleidem. Outrata děsný!
Včera ti za sedm drachem pět ovčích kůží mi přines' –
srst jak ze psa a cáry a špína. Pracuj a dří se!

G: Práxinoo, ta skládaná říza skvěle ti padne.
Kolikpak asi tě stála na stavu, řekni mi pravdu!

P: Radši mně nepřipomínej, Gorgó; víc než dvě miny
ryzího stříbra, a práce, že div jsem nezhrbatěla.

G: Však také dopadl, jak sis přála.

P: Myslím, že ano.

Přines mi ještě pláštík a hezky mi nasad' ten klobouk!
S námi nemůžeš, dítě; hú, hú, tam kousají koně.
To si plakej, jak chceš, ale mrzáka z tebe mít nechci.
Pojďme! Frygie, vezmi si chlapce, hraj sis ním trochu,
zavolej do domu psa a dveře do dvora zamkni!

G: Je však už čas jít domů: můj Diokleides chce snídat.
Muž je vždycky jak drak, když nejedl – od něho dále!

20. Milenec z vesnice

Toužil jsem Euneiku sevřít: ta smích si ztropila ze mne,
potupně říkala mi: „Běž ode mne, drzouně! Jsi jen
skoták a chtěl bys mě líbat! Já nejsem zvyklá mít ráda
venkovské balíky – tisknu se na rty jen jinochům z města.
Ty ani ve snu nesmíš mi políbit krásná má ústa!
Jak se to koukáš, jak breptáš a žertuješ stejně jak sedlák!

Rozpraskané máš rty, máš černé ruce a hrozně páchneš. Běž ode mne pryč, ať nenecháš na mně tu špínu!“

23. Erótova pomsta

Miloval, okouzlen láskou, muž jinocha nepřístupného; postavou byl to hoch krásný, však odlišný vlastnostmi srdce. K ctiteli nenávist choval, nic vlídného v povaze neměl, neznal, jak mocný je Erós, jak účinně dovede vládnout lukem, jak trpké jsou šípy, jež zraňují dokonce Dia. Ve všem byl tvrdý – jak v řeči, tak také v přístupu k lidem.

Právě tak krásná je růže, běh času však posléz ji zmaří; právě tak fialka zjara je krásná, však zakrátko zvadne; bílý je lilie květ, však uvadne, jakmile spadne, bílý je třpytivý sníh, však taje v té chvíli, kdy padá; právě tak chlapecká krása je krásná, však netrvá dlouho.

27. Rozhovor milenců

Dívka: Mnozí mě chtěli, však mně se doposud nelíbil žádný.
Mladík: Jdu sem nyní i já jak jeden z tvých ctitelů četných.
D: Co mám, příteli, dělat? Je manželství svízelů plné.
M: Svatba nenese bolest ni trápení, naopak tanec.
D: Žena pryč hrůzou se třese, když čeká ji manželské lůžko.
M: Spíše je ona vždy paní – a před kým by ženy se třásly?
D: Děsím se bolesti; zlé je, když bohyně poradu zraní.
M: Rodičkám pomáhá ale tvá Artemis, která ti vládne.
M: Mne však děsí sám porod, že ztratím krásu své pleti.
M: Zrodíš-li milené dítě, ta zazáří znova v tvých synech.
D: Svolím-li, jaképak věno mi přineseš příhodné k sňatku?
M: Dostaneš celé mé stádo, i pastviny všechny, i háje.
D: Slib mi, že po našem sňatku mě nehodláš opustit zrádně!
M: Nikdy, sám Pán je mým svědkem, i kdybys mě chtěla snad vyhnat.

D: Copak to, Satyrku, děláš? Proč uvnitř se dotýkáš ňader?
M: Chci jen tvá jablíčka poznat, vždyť právě tak půvabně zrají.
D: Při bozích, jímá mě závrať! Tu ruku hned odtamtud vyndej!
M: Odvahu, dívkeno milá! Proč chvěješ se, nesmělá velmi?
D: Do strouhy shodíš mě takto a pošpiníš krásné mé šaty.
M: Ne – já vložím ti pod šat dřív ovčí měkoučkou kůži.
D: Běda, i pás jsi mi strhl? A k čemu ho rozvázal, pročpak?
M: Chci jak prvotín dar ho věnovat bohyni lásky.
D: Počkej, zda nikdo sem nejde, ty smělče! Já zaslechla šramot.
M: To jen ty cypřiše spolu si šeptají o našem sňatku.
D: Cáry jsi udělal, hled, z mých šatů – jsem tu teď nahý!
M: Jiné ti šatičky dám a krásnější, než byly tvoje.
D: Odpušť mi, Artemido, že nejsem tvým příkazům věrná.
Sem jak panna jsem přišla, však domů se vracím jak žena.
M: Budeš jak žena a matka, jež vychovává děti, ne dívka.
Takto si vzájemně hráli svá kvetoucí těla a spolu tichoučky rozhovor vedli, až skončilo objetí tajné...

30. Nepřemožitelný Erós

Běda, jak trapná to nemoc, jak obtížná! Druhý už měsíc
poutá mě náklonnost k chlapci jak zimnice čtvrtodenní:
postavou průměrný je, však celého od hlavy k patě
oblévá nebeský půvab, sám sladce se usmívá v tváři.
Nemoc ta v některých dnech mě sužuje, v jiných se zmírní,
brzy však nebudu mít ni klid, ni útěchu v spánku.
Včera šel okolo mne, skrz obočí mírně se usmál,
do očí nepohléd' zpříma a tvář se mu zalila nachem.
Láska mi do duše vnikla, však mocněji; domů jsem potom
odkvapil s novou ranou a v srdci se bolestně trápil.
K mužnosti volal jsem přitom sám sebe a promlouval k mysli:
„Copak to provádíš zase? Kdy tohleto bláznění skončí?
Copak to nevíš, že máš už na skráních šedivé vlasy?
Načase je být moudrý a vyvádět nesmíš jak mladík!“

Hérondás z Kóu: Mimiambý

přel. Ferd. Stiebitz, In: Bohové se smějí, SNKLU 1965

1. Kuplířka a věrná žena

Kuplířka: Nu, dítě, jakpak dlouho jsi už vdovičkou
a smutně na posteli leháš samotna?
Co muž tvůj Mandris do Egypta odešel,
je skoro rok a řádečku ti nepíše:
že zapomněl a zakouzl se do jiné!
Tam přec je pravý lásky chrám, a vše
co jen kde jest a roste, vše je v Egyptě:
bohatství, moc a sláva, klima, cvičiště,
hry, zlato, muži učení a mládenci,
chrám bohů-sourozenců, víno, dobrý král
a muzeum – vše dobré, co si ráčíš jen:
a žen, že – při královně Hádu přísahám –
se nebi nelze pyšnit tolik hvězdami,
a sličných jako kdysi ony bohyně,
jejichž krásu soudil Paris (kéž mě neslyší
z nich žádná!). Jak je tobě v duši, ubohá,
když tu tak sama sedáš! Stáří pojednou
tě stihne a tvou sličnost popel pokryje.
Nuž, zkus to jinak! Změň se trochu v srdci svém
tak na den, na dva, sdruž se s někým veselým
a rozvesel se pěkně!

Žena: Jak ohlupují šedé vlasy, Gyllido,
nám rozum! Při návratu svého Mandria
a při Démétře milé: věř, že od jiné
bych ženy tato slova klidně nesnesla!
A ty, má milá, s takovými návrhy
mi sem už nechod! Vzkazy neslušné

nos nevěstkám, ne ženám počestným,
a Métrichu nech doma sedět samotnu:
můj Mandris nesmí býti terčem výsměchu!

5. Žárlivá

Bitinna: Rci, Gastróne, jsi tak mé lásky přesycen,
že už ti nepostačí se mnou dovádět
a k Amfytaji Menónově dolézáš?

Gastrón: Já k Amfytaji? Ani jsem ji neviděl!
Och paní, hledáš stále něco proti mně!
Hle, jsem tvůj otrok, dělej se mnou vše, co chceš,
jen nepij, prosím, dnem i nocí moji krev!...

B: Svlec pláštík, pravím! Musíš poznati, že jsi
můj otrok, že jsem dala za tebe tři miny!...

G: Ach, prosím, odpusť mi tu chybu, Bitinno.
Jsem člověk, pochybil jsem. Přistihneš-li mne
kdy při něčem, co nechceš, vpal mi znamení!

6. Důvěrné (překlad JS)

rozhovor dvou žen

Métró: Ale proč jsem za tebou přišla –

Korittó: (k služkám) klidte se pryč, chytráci,
jen špicujete uši, tlacháte a nic neděláte –

Métró: Drahá Korittó, prosím tě,
řekni mi pravdu, kdo ti ušil
toho červeného robertka?

K: A kdes ho viděla, Métró?

M: Před třemi dny, měla ho Nossis,
dcera Erinny. Opravdu krásný dárek.

K: Nossis? Kde ta k němu přišla?

M: Neprozradíš mě, když ti to řeknu?

K: Na holý pupek přísahám, Métró,
že se ode mě nikdo nedoví, co mi teď řekneš.

M: Eubulé, žena Bitada, jí ho dala a
řekla jí, aby se to nikdo nedověděl.

K: Ženy, ženy! Ta holka mě jednou zničí.
Slitovala jsem se nad ní, když tolik naléhala,
a dala jsem jí ho ještě dřív, než jsem ho sama vyzkoušela.
Ona ho popadla jako poklad a pak ho daruje
té, které by neměla. Ať táhne, kamarádka,
když je taková. Ať si místo mě najde
jinou přítelkyni. Nemyslím si, že je u Nossidy
v dobrých rukou. I kdybych jich měla tisíc,
nedala bych jí ani jeden.

M: Tak se, Korittó, hned nečerti,
když se dovíš něco, co ti není po chuti.
Rozumná žena snese všechno.
Je to moje vina, že tolik mluvím,
měla jsem si nechat vyříznout jazyk.
Ale abych nezapomněla,

kdo ti ho ušil? Jestli jsi kamarádka, tak mi to řekni.
Proč se směješ? Copak mě vidíš
poprvé? Proč se najednou tak ostýcháš?
Snažně tě prosím, Korittó, nelži mi
a řekni, kdo ho ušil.

K: Proč tak prosíš? Kerdón ho ušil.

M: Který Kerdón, řekni!

Jsou dva Kerdóni. Jeden, modrooký, soused
Myrtaly, ženy Kylaithida,
ale ten by neušil ani tepátka na lyru.
Druhý bydlí blízko Hermodorova
činžáku, když vycházíš z ulice.
Ten měl dobré jméno, ale už je starý.
Táhla to s ním nebožka Kylaithis –
ať na ni všichni přátelé vzpomínají!

K: Ani jeden to není, Métró.

Tenhle je buď z Chiu nebo z Erytreje, nevím přesně.
Je malý a plešatý. Řekla bys, že je
to Praxinos – podobají se jako
vejce vejci. Jen podle hlasu poznáš, že je
to Kerdón, a ne Praxinos.
Pracuje doma a načerno prodává,
teď se všichni bojí výběřčích daní.
Ale to co šije, to jsou věcičky! Myslela by sis,
že je dělaly ruce Athény, ne Kerdóna.
Přišel a měl dva, Métró,
jak jsem je uviděla, jen jsem valila oči.
Ani chlapům se takhle –
jsme tu samy – nepostaví. A nejen to.
Měkoučkový jako spánek, pásky jsou jako
z vlny, ne z kůže. I kdybys hledala,
pro ženu šikovnějšího ševce bys nenašla.

M: A jak jsi mu mohla nechat ten druhý?

K: Co všechno jsem, Métró, pro
to neudělala! Všelíjak jsem ho
přemlouvala! Líbala jsem ho, hladila mu pleš,
nalévala sladké pití, něžně jsem ho oslovovala...
jenom své tělo jsem mu nedala.

M: Jestli tě o to ale požádala, mělas mu ho dát.

K: To měla. Ale ne vždy je k tomu příhodný čas.

Uvnitř mlela Eubulé, služka Bitady.
Ona si ve dne v noci půjčovala
našeho osla a úplně ho sedřela,
jen aby ušetřila 4 oboly za toho svého.

M: A jak našel Kerdón cestu k tobě?

Prozrad' mi i tohle.

K: Poslala ho Artemeis, žena koželuha
Kandada, ukázala mu náš dům.

M: Jojo, Artemeis vždycky přijde na něco nového,
strčí do kapsy kdejakou kuplířku.

Když jsi ale nemohla získat oba,

mělas aspoň zjistit, kdo koupil toho druhého.
K: Jsem ho prosila, on ale přísahal, že mi to neřekne.
Ta ho musela dostat a on se do ní zamiloval.
M: Řekneš mi cestu? Půjdu k Artemeidě,
abych zjistila, co je ten Kerdón zač.
Měj se dobře, Korittó.